

**Zpráva ECDC o významných přenosných infekčních nemocech za 6. kalendářní týden,
4. - 10. 2. 2024 / ECDC Communicable Disease Threats Report, Week 6,
4 - 10 February 2024**

Zdroj: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/communicable-disease-threats-report-4-10-february-2024-week-6>

Seznam onemocnění uvedených v aktualizaci za poslední týden:

- 1. Chřipka A (H5N1) - celosvětově - sledování případů u lidí**
- 2. Spalničky – celosvětově – sledování ohnisek v Evropě**
- 3. MERS-CoV - celosvětově**
- 4. Klasifikace variant SARS-CoV-2**
- 5. Prasečí chřipka - varianta viru A (H1N1) u člověka – celosvětově, 2024**
- 6. Přehled epidemiologie respiračních virů v EU/EHP**
- 7. Západní koňská encefalitida – celosvětově, 2023**
- 8. Virová hepatitida E v EU/EHP, leden 2024**
- 9. Čínský Nový rok 2024**

1. Chřipka A (H5N1) - celosvětově - sledování případů u lidí

V lednu roku 2024 kambodžské ministerstvo zdravotnictví oznámilo dva případy nákazy ptačí chřipkou A (H5N1) u člověka. V souvislosti s těmito případy nebyl hlášen přenos z člověka na člověka. U obou případů byl identifikován virus kladu 2.3.2.1c.

U člověka viry kladu 2.3.2.1c již v Kambodži cirkulovaly v roce 2023.

Od roku 2004 bylo celosvětově ve 23 zemích hlášeno 884 případů ptačí chřipky A (H5N1) u lidí, včetně 461 úmrtí (CFR: 52 %).

Riziko přenosu zoonotické chřipky na širokou veřejnost v zemích EU/EHP je považováno za nízké. Riziko pro profesně exponované skupiny, jako jsou například chovatelé, se považuje za nízké až střední.

2. Spalničky – celosvětově, sledování ohnisek v Evropě

Od 1. ledna do 31. prosince 2023 nahlásilo 23 zemí do Evropského systému surveillance (TESSy) celkem 2 361 případů spalniček, nejvíce případů hlásilo Rumunsko (1 755), Rakousko (186), Francie (118), Německo (82), Belgie (69), Itálie (44), Polsko (37), Španělsko (13) a Švédsko (11). Zbývající země (Chorvatsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Maďarsko, Irsko, Lotyšsko, Lichtenštejnsko, Litva, Nizozemsko, Norsko, Portugalsko a Slovensko) hlásí v roce 2023 méně než 10 případů. Podrobné údaje: [ECDC's Surveillance Atlas of Infectious Diseases](#)

Doplňkové údaje z epidemiologického šetření shromážděné mezi 5. a 6. únorem 2024 z oficiálních veřejných a mediálních zdrojů odhalily od poslední měsíční aktualizace 1 861 nových suspektních a/nebo potvrzených případů spalniček, včetně tří úmrtí. Případy byly v uplynulých měsících hlášeny v devíti zemích EU/EHP: Rakousku (27), Estonsku (1), Německu (18), Řecku (3), Maďarsku (6), Islandu (1), Irsku (1, včetně jednoho úmrtí), Itálii (59, z toho 32 v roce 2023 a 27 v roce 2024), Portugalsku (6), Rumunsku (1 737 případů, včetně tří nových úmrtí) a Španělsku (2). Rumunsko nahlásilo aktuální informace o probíhající epidemii.

V roce 2024 byla v EU/EHP hlášena čtyři úmrtí na spalničky (tři v Rumunsku a jedno v Irsku).

Epidemiologický souhrn o epidemiích pro země EU/EHP s aktuálními informacemi od minulého měsíce:

Rakousko od 1. ledna 2023 do 2. února 2024 nahlásilo 216 potvrzených případů spalniček. Z celkového počtu 216 hlášených případů bylo 30 případů hlášeno během 1. až 5. týdne roku 2024, přičemž 22 případů bylo hlášeno ve 4. a 5. týdnu (11 případů v každém týdnu).

Poslední případy byly hlášeny z Vídně (14), Dolního Rakouska (5), Burgenlandu (3), Horního Rakouska (2), Tyrolska (2) a Štýrska (1).

Estonsko hlásí jeden případ spalniček u dospělé osoby bez cestovní anamnézy.

Německo hlásí v 5. týdnu roku 2024 celkem 22 suspektních a potvrzených případů spalniček, což je o 18 případů více než v 1. týdnu (data získána 5. února 2024).

Řecko: média informovala o třech potvrzených případech u dospělých, kteří 5. února 2024 cestovali do Ruska a Rumunska.

Maďarsko hlásilo k 28. lednu 2024 šest případů. Z těchto šesti případů byly nejméně dva případy u neočkovaných dětí (z nichž jedno nemělo vzhledem ke svému věku nárok na očkování), které v minulosti cestovaly do Rumunska. V roce 2023 Maďarsko hlásilo pět případů spalniček.

Island hlásí 3. února 2024 první případ spalniček za posledních pět let, a to u dospělého člověka, který cestoval do zahraničí.

Irsko hlásí potvrzené spalničky u dospělé osoby, která zemřela v nemocnici. Jedná se o první případ spalniček v roce 2024 v Irsku. V roce 2023 byly hlášeny čtyři případy spalniček, v roce 2022 dva případy, v roce 2021 nebyl hlášen žádný případ a v roce 2020 bylo hlášeno pět případů.

Itálie: V roce 2023 bylo podle národní zprávy zveřejněné 8. února 2024 hlášeno 43 případů, z nichž většina, 32 případů, byla hlášena v období od září do prosince 2023. Z celkového počtu případů, bylo 42 % importovaných, 93 % případů byli neočkovaní jedinci, a u 26 % případů spalniček došlo ke komplikacím. V roce 2024 bylo hlášeno 27 případů (medián věku 35 let) ze sedmi italských regionů, z nichž více než polovina pocházela ze tří regionů: Lombardie, Toskánsko a Lazio. Devět z 27 případů (27 %) byly importované případy.

V Polsku bylo v období od 1. do 31. ledna 2024 hlášeno devět případů spalniček. V roce 2023 Polsko nahlásilo 36 případů.

Portugalsko nahlásilo v období od 11. do 31. ledna 2024 šest případů spalniček. Dva případy byly hlášeny v Lisabonu a Vale do Tejo a čtyři v severním regionu. Z těchto šesti případů byly tři importované mezi nerezidenty Portugalska - neočkované batole, dítě mladší 10 let (kontakt batolete) a dospělý padesátník, který s ostatními případy epidemiologicky nesouvisel. Tři případy byly mezi dospělými ve věku 18-25 let.

Rumunsko hlásí k 6. únoru 2024 celkem 4 679 potvrzených případů spalniček, včetně šesti úmrtí. Od 7. ledna 2024 to představuje nárůst o 1 737 případů a tři úmrtí. Z těchto šesti úmrtí byla čtyři u dětí, které neměly nárok na očkování, z nichž dvě měly jiné základní onemocnění, další dvě úmrtí byla u dospělých ve věku 20-35 let se základním onemocněním. Případy byly hlášeny ve 40 okresech a v Bukurešti. Nejvyšší výskyt je hlášen v okresech Braşov (173,15 případů na 100 000 obyvatel) a Mureş (167,87 případů na 100 000 obyvatel). Převážná většina případů se vyskytuje u neočkovaných osob (85,6 %). Děti mladší 9 let tvoří 71,4 % všech případů, z toho 615 dětí je mladších jednoho roku (13,1 %). Celkem 315 (6,7 %) případů bylo očkováno jednou dávkou; očkování dvěma dávkami bylo zaznamenáno u 115 případů (2,5 %). Očkovací status nebyl znám u 243 (5,2 %) případů. Nejvyšší počet případů byl hlášen ve 2. týdnu 2024, 350 případů. Ministerstvo zdravotnictví v Rumunsku vyhlásilo 5. prosince 2023 národní epidemii spalniček s cílem usnadnit očkování dětí ve věku 9 až 11 měsíců a osob s neúplným očkováním. Ministerstvo zdravotnictví společně s rodinnými lékaři provádí informační kampaň pro rodiče s cílem zvýšit dodržování očkovacího programu. Podle údajů ministerstva zdravotnictví je proočkovanosť první dávkou vakcíny MMR na celostátní

úrovni 78 % a druhou dávkou 62 %. Proočkovanost v Rumunsku v posledních deseti letech klesá.

Španělsko nahlásilo dva případy onemocnění spalničkami mezi 1. a 28. lednem 2024, oba byly importované. V roce 2023 Španělsko hlásilo 11 případů spalniček.

Příslušný epidemiologický přehled pro země mimo EU/EHP:

Švýcarsko hlásilo k 29. lednu 2024 dva případy. Kromě toho média 5. února 2024 informovala o epidemii se šesti potvrzenými případy spalniček v mezinárodní škole Ecole hôtelière de Lausanne. Areál školy byl v rámci opatření ke zvládnutí epidemie uzavřen na dobu dvou týdnů, do 19. února 2024. V kampusu v Lausanne bydlí 532 studentů, přičemž do školy je zapsáno přibližně 3 000 studentů 120 národností. V roce 2023 bylo ve Švýcarsku hlášeno 39 případů spalniček.

Anglie hlásila v roce 2023 (od 1. ledna do 31. prosince) 368 laboratorně potvrzených případů spalniček. Nejvíce případů bylo hlášeno ve West Midlands (160, 44 %) a v Londýně (122, 33 %), ale případy byly hlášeny ve všech regionech. Z hlášených případů v roce 2023 bylo 63 % u dětí do 10 let (232) a 19 % u dospívajících a mladých lidí ve věku 15 až 34 let (71). Počátek nárůstu počtu případů byl zaznamenán v dubnu a květnu 2023 a byl způsoben zejména zvýšenou aktivitou v Londýně. V letním období se počet případů snížil na velmi nízkou úroveň, avšak od října 2023 došlo k rychlému nárůstu případů ve West Midlands. Od 1. října 2023 bylo v Anglii hlášeno 347 laboratorně potvrzených případů spalniček s rostoucím trendem (říjen: 18 případů, listopad: 45 případů, prosinec: 157 případů, leden 2024: 127 případů). Z toho 75 % (260 z 347) bylo hlášeno ve West Midlands, 13 % (46 z 347) v Londýně a 7 % (24 z 347) v Yorkshire and The Humber. Většina případů se vyskytla u dětí mladších 10 let - 67 % (233 z 347) a mladých dospělých starších 15 let - 24 % (85 z 347). Na základě nejnovější zprávy z prosince 2023 bylo na **Ukrajíně** v roce 2023 hlášeno 65 případů.

Podle údajů **Regionální kanceláře WHO pro Evropu (WHO/EURO)** za období leden až prosinec 2023* (údaje zpřístupněny 6. února 2024) bylo v regionu hlášeno celkem 42 065 případů, z toho 40 299 v následujících zemích mimo EU/EHP: Kazachstán (13 662), Rusko (10 954), Kyrgyzstán (5 486), Turecko (4 559), Ázerbájdžán (3 316), Uzbekistán (1 026), Arménie (518), Tádžikistán (294), Spojené království (182), Srbsko (52), Ukrajina (55), Bělorusko (104), Švýcarsko (39), Gruzie (29), Izrael (13), Albánie (3), Bosna a Hercegovina (3), Moldavská republika (3) a Severní Makedonie (1).

**data jsou neúplná*

Čísla poskytnutá WHO pro země EU/EHP pocházejí z údajů TESSy, které jsou aktualizovány každý měsíc a jsou k dispozici v [ECDC Surveillance Atlas of Infectious Diseases](#). Vzhledem k rozdílu v době hlášení nemusí čísla odpovídat údajům z epidemického zpravodajského screeningu.

Podle Regionální kanceláře **Světové zdravotnické organizace pro Afriku (WHO AFRO)** byly ke 2. týdnu (14. ledna 2024) hlášeny případy a ohniska spalniček v roce 2023 v následujících zemích: Kamerun, Středoafriická republika, Čad, Demokratická republika Kongo (DRK), Etiopie, Keňa, Libérie, Malawi, Mali, Mauretánie, Niger, Senegal, Jihoafrická republika, Jižní Súdán, Uganda a Zambie.

Podle zprávy **Panamerické zdravotnické organizace WHO (WHO PAHO)** bylo v 1. - 4. týdnu 2024 (do 27. ledna 2024) hlášeno 12 případů, z Brazílie a Spojených států amerických.

Podle zprávy WHO pro západní pacifickou oblast (WPRO) za listopad 2023 bylo celkově hlášeno 4 420 potvrzených a klinicky kompatibilních případů (včetně 2 098 laboratorně potvrzených případů) a žádné úmrtí: Austrálie (26), Hongkong (2), Japonsko (26), Nový Zéland (14), Korejská republika (5), Singapur (8), Kambodža (10), Čína (585), Laos (2), Malajsie (1 200), Papua-Nová Guinea (12), Filipíny (2 442) a Vietnam (88).

V regionu východního Středomoří WHO (EMRO) bylo hlášeno onemocnění spalničkami ve 21 zemích, od ledna do prosince 2023* byl celkový počet případů 79 688. Nejvíce případů bylo hlášeno v pěti zemích: Jemen (47 767), Pákistán (14 758), Irák (4 406), Súdán (4 211) a Afghánistán (2 529). Aktualizace je uvedena na základě předběžných měsíčních údajů [WHO Provisional monthly measles and rubella](#) k 5. prosinci 2023.

V regionu jihovýchodní Asie WHO (SEARO) bylo od ledna do prosince* 2023 hlášeno 82 667 případů spalniček z deseti zemí: Indie (69 486), Indonésie (11 037), Nepál (989), Srí Lanka (750), Bangladéš (263), Východní Timor (75), Thajsko (41), Myanmar (14), Bhútán (6), Maledivy (6). Aktualizace je uvedena na základě předběžných měsíčních údajů [WHO Provisional monthly measles and rubella](#) k 5. prosinci 2023.

*údaje jsou neúplné

Hodnocení ECDC: Od 1. ledna 2023 hlásí země EU/EHP sporadické případy nebo ohniska spalniček. To následuje po období neobvykle nízké aktivity během pandemie covid-19. Počet případů spalniček hlášených zeměmi EU/EHP od března 2020 do konce roku 2022 výrazně poklesl. To je v rozporu s obvyklým ročním a sezónním průběhem spalniček, který v mírném podnebí vrcholí na jaře.

Přestože většina zemí EU/EHP hlásila v roce 2023 a v roce 2024 pouze sporadické případy spalniček, došlo k několika epidemiím (v Rakousku, Francii, Rumunsku). Počet případů spalniček v EU/EHP se od června 2023 neustále zvyšuje. Vzhledem k suboptimální proočkovanosti druhou dávkou (< 95 % ve většině zemí EU/EHP) se v nadcházejících měsících očekává nárůst případů spalniček, zejména na jaře.

Mezi základní opatření v prevenci spalniček patří aktivní surveillance, rychlá reakce a vysoká proočkovanost. Před očekávaným nárůstem případů spalniček je potřeba zajistit, aby první a druhá dávka očkování byla u kojenců a dětí podána včas podle národních schémat. Je také důležité identifikovat a doočkovat způsobitelné jedince (například neimunní dospívající a dospělí), podle doporučení místních/národních úřadů.

Akce: ECDC v současné době připravuje stručné hodnocení hrozeb "Spalničky na vzestupu v EU/EHP: úvahy o reakci v oblasti veřejného zdraví". Očekává se, že bude zveřejněn 15. února 2024. Situaci ohledně spalniček monitoruje ECDC prostřednictvím svých epidemiologických zpravodajských aktivit. Tyto činnosti doplňují měsíční výstupy dat ze surveillance spalniček ze systému TESSy, které běžně poskytuje 30 zemí EU/EHP. Dne 28. května 2019 zveřejnilo ECDC doporučení týkající se spalniček: [Who is at risk of measles in the EU/EEA?](#)

3. MERS-CoV - celosvětově

Od předchozí aktualizace z 12. ledna 2024 WHO nebyly hlášeny žádné nové případy MERS-CoV. Poslední hlášený případ byl hlášen 5. ledna 2023 ze Saúdské Arábie.

4. Klasifikace variant SARS-CoV-2

Od poslední aktualizace z 19. ledna 2024 byly do 2. února 2024 provedeny změny v klasifikaci variant ECDC pro varianty vzbuzující obavy (VOC), zájmové varianty (VOI), sledované varianty (VUM) a deeskalované varianty.

Linie SARS-CoV-2 BA.2.87.1 byla nově označena a klasifikována jako VUM. V současné době byl v Jižní Africe identifikován pouze malý počet sekvencí (9) této linie, přičemž sběr

dat se pohybuje od 20. září do 12. prosince 2023. Od září 2023 tato linie cirkuluje v nízké míře, bez jasných známek nárůstu nebo dopadu na epidemiologické ukazatele. BA.2.87.1 je geneticky odlišná od současné cirkulující varianty. V porovnání s rodičovskou linií BA.2 nese přibližně 100 mutací. Spike protein BA.2.87.1 má odlišnou N-koncovou doménu, včetně několika velkých delecí. To by mohlo potenciálně souviset s významným posunem antigenních vlastností. K objasnění vlastností varianty BA.2.87.1 jsou zapotřebí další studie. Je ale nepravděpodobné, že by varianta BA.2.87.1 měla v blízké budoucnosti vliv na epidemiologickou situaci v EU/EHP.

V oblastech EU/EHP dominuje především varianta BA.2.86, která byla 24. listopadu 2023 klasifikována jako VOI. Ve 3. týdnu (od 17. ledna 2024 do 23. ledna 2024) je podíl varianty BA.2.86 v EU/EHP 93,8 % (rozmezí: 82,8-97,5 %).

V zemích EU/EHP kolují linie podobné XBB.1.5+F456L s mediánem 6,0 % (rozmezí: 2,5-12,1 %). Podíl variant XBB.1.5-like+F456L v EU/EHP celkově klesá.

V EU/EHP podíl variant podobných XBB.1.5+L455F+F456L klesá (1,4-9,8 %). V EU/EHP se vyskytují další linie podobné XBB.1.5, ale jsou vzácné a jejich počet klesá (0,0-1,7 %).

5. Prasečí chřipka - varianta viru A (H1N1) u člověka – celosvětově, 2024

Ve státě Parana v Brazílii byla u jedné osoby zpětně zjištěna varianta viru chřipky A(H1N1) prasečího původu s počátkem onemocnění 12. prosince 2023. Nebyla zjištěna žádná expozice prasatům ani lidem s příznaky onemocnění. Nebyly zjištěny žádné sekundární případy mezi blízkými kontakty.

Sekvenční analýza potvrdila, že virus A(H1N1) má vysokou shodu (99 %) s hemaglutininem (HA) jiných chřipkových virů A(H1N1), které byly v roce 2022 zjištěny v obci Toledo ve státě Paraná. Kromě toho měl 95% shodu s HA virů odebraných z prasat v Brazílii v roce 2015.

6. Přehled epidemiologie respiračních virů v EU/EHP

Na konci 5. týdne (do 4. února 2024) byla ve většině zemí EU/EHP byl výskyt respiračních onemocnění (chřipce podobných onemocnění (ILI) a/nebo akutních respiračních infekcí (ARI)) v komunitě stále zvýšený.

V jedné ze sedmi zemí, které poskytly údaje do 5. týdne, byl výskyt případů závažných akutních respiračních infekcí (SARI), které se objevily v sentinelové sekundární péči, vyšší než ve stejném období minulého roku.

EU/EHP se potýká s vysokou chřipkovou aktivitou. Všechny hlásící země překročily v sentinelové primární péči 10% hranici pozitivitu na chřipku. Většina hlásících zemí zaznamenala střední nebo vysokou intenzitu chřipky, která se vyznačuje rozsáhlým geografickým rozšířením, s převážným výskytem chřipky typu A(H1)pdm09. Na úrovni EU/EHP vykazovala aktivita RSV celkový pokles, ačkoli situace na úrovni jednotlivých zemí byla různorodá. Ve všech zemích byla aktivita viru SARS-CoV-2 buď nízká, nebo klesající.

7. Západní koňská encefalitida – celosvětově, 2023

Dne 30. ledna 2024 byl v Uruguayi hlášen případ západní koňské encefalitidy (WEE) u člověka, první od roku 2009. K 6. únoru byly v Uruguayi zaznamenány dva potvrzené případy WEE a 15 suspektních onemocnění.

Od 25. ledna do 2. února 2024 bylo v Argentině zaznamenáno 38 nových případů WEE u lidí (potvrzených, pravděpodobných nebo suspektních), včetně dvou úmrtí. Celkem 17 případů onemocnění bylo potvrzeno. Od listopadu 2023 bylo v Argentině hlášeno celkem 279 případů (včetně sedmi úmrtí).

WEE je onemocnění přenášené komáry a vyvolané virem WEE. Ptáci jsou primárními přenašeči viru, zatímco koně a lidé jsou konečnými hostiteli. Ohniska onemocnění u koní byla hlášena v Argentině a Uruguayi.

Riziko pro země EU/EHP je nízké, protože lidé a koně nemohou nákazu přenášet a nedochází k přímé migraci ptáků z Jižní Ameriky do Evropy. Kromě toho jsou současné podmínky v Evropě nepříznivé pro přenos nálezů přenášených vektory.

8. Virová hepatitida E v EU/EHP, leden 2024

V lednu 2024 bylo v EU/EHP hlášeno 520 případů hepatitidy E. Případy hlásí: Německo (353), Česko (63), Belgie (36), Finsko (38), Nizozemsko (9), Dánsko (6), Irsko (6), Španělsko (6), Estonsko (1), Portugalsko (1) a Švédsko (1).

V lednu 2024 došlo v porovnání se stejným obdobím roku 2023 k neobvyklému nárůstu případů v Belgii, Česku a Finsku. Průměrný věk případů v těchto zemích byl 59, 62 a 64 let, přičemž většina případů byla zaznamenána u mužů (66 %). V Belgii byl nejčastěji identifikovaným genotypem genotyp 3c (u případů s dostupnými informacemi o genotypizaci). Sekvenované fragmenty mezi těmito izoláty jsou však považovány za heterogenní. V současné době probíhá genotypizace viru ve Finsku a Španělsku. Ačkoli hepatitida E v současné době nepodléhá celoevropské surveillanci, v letech 2005-2015 došlo k desetinásobnému nárůstu případů HEV, přičemž ve 22 zemích EU/EHP bylo hlášeno více než 21 000 případů (podle zprávy ECDC z roku 2017).

V lednu 2024 bylo ve Finsku v rámci šetření zjištěno, že z dotazovaných 24 případů uvedlo 21 osob během inkubační doby konzumaci mettwurst (syrové mleté vepřové maso) nebo salámů různých značek. To vyvolává hypotézu, že tento typ masného produktu by mohl být možným nosičem infekce. Inkubační doba hepatitidy E je obvykle pět až šest týdnů (s rozmezím od dvou do devíti týdnů). U většiny infekcí dochází k samovolné úzdavě, u jedinců s oslabenou imunitou však může infekce přejít do chronického stadia a zvýšit riziko vzniku závažné jaterní cirhózy.

Další informace o hepatitidě E:

<https://www.ecdc.europa.eu/en/hepatitis-e/facts>

<https://www.cdc.gov/hepatitis/hev/index.htm>

9. Čínský Nový rok 2024

Čínský nový rok připadá na 10. února 2024. Během oslav čínského nového roku a lunárního nového roku bude docházet k velkému pohybu obyvatelstva, a to jak v rámci asijského regionu, tak do/z něj.

Hromadná shromáždění a pohyb osob zvyšují riziko výskytu respiračních infekcí, infekcí přenášených potravinami a infekcí, kterým lze předcházet očkováním. Aby se zabránilo šíření těchto infekcí, je důležité vyhnout se velkým shromážděním a zbytečnému cestování.

Cestujícím do asijského regionu a/nebo účastníkům oslav čínského nového roku se doporučuje dodržovat správné hygienické postupy a minimalizovat kontakt s živými ptáky nebo drůbeží. Důvodem je skutečnost, že z Číny a Kambodže byly nedávno hlášeny případy ptačí chřipky A(H9N2), A(H5N6), A(H5N1), A(H1N1)v a A(H10N5) u lidí.

Podle materiálu ECDC volně zpracovalo Oddělení epidemiologie infekčních nemocí, CEM, SZÚ